

Тиана Тошић Лојаница¹
Универзитет у Крагујевцу
Филолошко-уметнички факултет

РЕЗУЛТАТИВНИ СЕКУНДАРНИ ПРЕДИКАТ У ЕНГЛЕСКОМ И ПРЕВОДНИ ЕКВИВАЛЕНТИ У СРПСКОМ ЈЕЗИКУ²

У раду се говори о безглаголском типу конструкције која је у англистичкој литератури позната као секундарни предикат или мала клауза. Једна од семантичких могућности ове конструкције је да саопшти последицу, односно резултат деловања главног предиката, као у примеру *The waitress wiped the table clean*, одакле се заправо ишчитавају два засебна предиката у једној простој реченици (*The waitress wiped the table. The table is clean*). У питању је, дакле, својствени предикат постајања који у енглеском језику има функцију адјункта и најчешће се реализује придевом или придевском синтагмом. У првом делу рада представљени су семантички и синтаксички опис резултативних секундарних предиката у енглеском језику, тачније типологија резултатива према критеријумима глаголског типа, тематске улоге и форме, а потом и истраживање овог питања на нашим просторима. У другом делу рада се на основу корпусног истраживања утврђује колико су резултативи фреквентни у књижевно-уметничком стилу, који су типови резултатива продуктивни, а потом се кроз преводне еквиваленте испитује могућности граматикализације значења резултата у српском језику.

Кључне речи: резултативно значење, секундарна предикација, мала клауза, преводни еквиваленти

1. Резултативне конструкције у теорији

Резултативи³ су посебна врста секундарног предиката, малих клауза, копредикатива, да поменемо само неке од термина под којима су познати енглеској граматици. Мале клаузе обухватају низ различитих значења енкодираних у истој граматичкој структури NP1 V NP2 XP (где је NP2 директни објекат). Вилијамс (1975) је у лингвистику увео појам малих клауза тврдећи да су то непотпуне реченице које не могу стајати самостално јер не садрже обележје финитности (*Tense Phrase*), те су

1 tiana_tosic@yahoo.com

2 Рад је урађен у оквиру пројекта 178014 *Динамика структуре савременог српског језика*, који финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

3 Пошто у граматици српског не постоји утврђен термин, овде користимо *резултативне* као скраћену форму.

се под овим термином нашле кондензоване односне реченице са партиципима, да би касније овој групи биле придодате и реченице са глаголим непотпуне предикације (*We consider him a fool*), са дескриптивним секундарним предиктима (*He found his wife dead*), као и резултативне конструкције (*We painted the house green*). У примеру резултативне конструкције у загради придев саопштава неко својство или стање у коме се објекат налази након извршења глаголске радње. Суштински проблем ове граматичке структуре је статус елемента XP који у конструкцији фигурира као специфична допуна у виду придевске, предлошке или именске фразе.

Кроз неколико теоријских приступа у раду се најпре излаже зашто су резултативне конструкције тако дуго предмет проучавања, а потом се у најкраћим цртама представља њихова типологија са синтаксичког и семантичког аспекта. Критеријуми за синтаксичко разврставање су врста глагола, структура аргумената и њихове тематске улоге. Пошто се рад бави упоређивањем резултатива у два језика, у раду се даје и преглед литературе која се код нас бави овим питањем. Други део рада посвећен је анализи грађе прикупљене из четири романа на енглеском и њихових превода на српски језик, те одговорима на питања колико су резултативи фреквентни у књижевно-уметничком стилу, који су типови продуктивни и како се / да ли се та значења граматикују у преводу на српски језик.

У зависности од синтаксичког приступа, резултативи се у литератури анализирају као бинарне или терцијарне структуре. Бинарна анализа резултативних конструкција према којој се NP2 XP третира као један конституент је постала заступљена у оквиру теорије Принципа и параметара, односно теорије малих клауза (Вилијамс 1975⁴, Чомски 1981, Стаувел 1983). На пример, конституент *John a fool* у реченици *We consider John a fool* представља безглаголску малу клаузу која заједно са субјектом допуњава двовалентни глагол *consider* (Стаувел 1983: 298).

Проблем у овом приступу лежи у ограничењима које намеће сам теоријски оквир, тачније Принципи и параметри. Наиме, према правилу приписивања тематских улога (*theta criterion*), финитни глагол може „доделити” сваком аргументу по једну тематску улогу, и у складу са својом семантиком те су улоге увек исте. У примеру *He painted the house red*, глагол *paint* поткатегоризује (*subcategorization*) субјекат и директни објекат, али не и придев *red* који се јасно односи на директни објекат и са овим конституентом остварује семантичку везу која одговара односу између субјекта и предиката било какве финитне клаузе. На основу тога Артс (1992: 22) као могуће решење предлаже да транзитивни глаголи попут овог подкатегоризују субјекат и пропозицију коју би чинили директни објекат и допуна. Боаз (2000: 2-3), са друге стране, примећује да тематска

4 Вилијамс (1983) се у каснијим радовима залагао за терцијарну структуру, сматрајући да одређени глаголи непотпуне предикације попут *consider* / *смајтрајући* захтевају две допуне.

улога пропозиције није адекватна да би се објасниле неприхватљиве семантичке јединице на месту резултатива као у наредном примеру.

(1) Claire painted the door {red/?old/*visible/*broken}. (Боаз 2000: 2)

На ово се надовезује и питање како је могуће да само неки непрелазни глаголи, попут *run*, дозвољавају да иза њих стоји не само директни објекат већ и резултатив (Боаз 2000: 3).

(2) Pat ran [[his Nikes] [threadbare]].
SC NP AP

Други синтаксички приступ ове типове конструкција посматра као трочлану структуру. Кериер и Рендал (1992: 187-8) прихватају слабију верзију тета критеријума, што значи да се једној именској фрази могу приписати две тематске улоге и предлажу да се резултативне конструкције представе као терцијарна уместо бинарна структура. NP иза глагола је интерни аргумент главог глагола, па у резултативној конструкцији добија две тематске улоге, једну од глагола, а другу од XP конституента.

Претходни приступи су изразито синтаксички и самим тим занемарују значење конституената резултативне конструкције. Сва тумачења предложена у оквиру Принципа и параметара имају исти недостатак будући да се семантички аспект посматра кроз селекционе рестрикције и тематске улоге које су прешироко дефинисане (Боаз 2000: 6). Семантички или лексичко-граматички приступ анализи резултатива се заснива на проматрању улоге догађајне структуре (*event structure*) и лексичке семантике аргумената и глагола уз које су резултативи дозвољени. Резултативне конструкције се, према неким ауторима (Ротштајн 2003) сматрају делом сложене структуре догађаја која се састоји од два појединачна догађаја, узрочног и узрокованог, односно два засебна семантичка предиката (примарни и секундарни) који заједно образују један сложени предикат.

У оквиру Конструкционе граматике, Голдберг (1995: 189) сматра да су и саме конструкције носиоци значења и да као такве могу реченицу опскрбити аргументом. Другим речима, неки глагол се може наћи у резултативној конструкцији, при чему се подразумева да се семантички остварује са потребним аргументима, али се уједно интегрише са значењем које потиче директно од саме конструкције. У случају прелазних глагола конструкција доприноси укупном значењу само улогом резултата-циља (*result-goal*), а код неких непрелазних глагола може учествовати и са улогом пацијенса у функцији објекта (Голдберг 1995: 190).

2. Синтакса резултативних конструкција

Основна оса поделе почива на критеријуму прелазности глагола, па би тачнија шема у односу на ону већ поменућу била NP1 VP (NP2) XP. Директни објекат је у загради јер није обавезан код неких непрелазних глагола. Дакле, у зависности од типа глагола и/или тематске улоге ар-

гумента, резултативне конструкције се сврставају у следеће категорије (Голдберг 1995: 180-1):

- а) Резултативи су могући иза неких транзитивних глагола, али и њихових пасивних облика, где један аргумент има улогу агенса а други пацијенса:

(3) He painted the house red/ The house was painted red (by him).

- б) Јављају се иза неких непрелазних глагола, а понекад и иза „лажних објектата”. У питању су непрелазни глаголи чији субјекат има тематску улогу агенса (такозвани *inergatives*), што значи да именска фраза на позицији објекта није прави, односно захтевани аргумент глагола. Најчешће се на овој позицији јављају лажне повратне заменице (*fake reflexives*) или се умеће нека лексичка јединица коју глагол по себи не захтева. У таквим ситуацијама су повратна заменица на месту објекта и резултатив обавезни, јер ако се неки од два елемента испусти реченица постаје неграматична.

(4) We yelled *ourselves* hoarse. The jogger ran *his Nikes* thread bare.

- в) Иако се најчешће односе на објекат, резултативи могу да модификују и субјекат непрелазних глагола чији аргумент у функцији субјекта има улогу пацијенса

(5) The lake froze solid. The vase broke open.

- г) Резултативи обично означавају промену стања, али се често међу примерима нађу и глаголи кретања праћени предлошком фразом, али будући да не прате увек шему NP V NP XP нећемо се њима овде бавити. Голдберг (1995), на пример, у резултативне конструкције убраја и следеће примере у којима се резултативност огледа у томе што је објекат променио локацију услед деловања глаголске радње.

(6) He waltzed her out of the room. He pushed us inside.

Да бисмо се посветили овој категорији, морали бисмо се позабавити и семантиком предлога, те их за сада остављамо по страни.

3. Семантика резултативних конструкција

Упркос заједничкој синтаксичкој форми и суштинском значењу да је кроз деловање глаголске предикације објекат претрпео измену, резултативне конструкције се међусобно разликују. Најупадљивија разлика је између примера са прелазним и непрелазним глаголима. У првом случају објекат гради јачу везу са главним глаголом (пример 3), односно непосредно трпи глаголску радњу и ново стање настаје као последица те радње одмах по њеном завршетку. Са друге стране, уз непрелазне глаголе (пример 4) лажни објекти и повратне заменице „се често користе као

хипербола да би се исказала идеја да се са извршењем глаголске радње претерало” (Голдберг 1995: 184).

То се може доказати парафразом:

(7) He painted the house and the house became red as a result.

*He yelled himself and he became hoarse as a result.

He yelled so much that he became hoarse as a result.

The joggers ran so much that his Nikes became threadbare.

Боаз (2000: 8) из наизглед униформисане групе транзитивних глагола издваја такозване „чудне прелазне глаголе” (*weird transitive verb*) код којих у присуству резултативног конституента долази до промене у аргументској структури, конкретно до суспензије селекционих рестрикција над пацијенсом.

(8) Jack drank Bob under the table.

У датом примеру се види да је транзитивни глагол *drink/џуџи* претрпео неку врсту семантичке измене, јер иначе захтева објекат са обележјем [+ течно]. Боаз (2000: 8) сматра да у присуству резултатива долази до измене селективне рестрикције, односно да због захтева резултатива долази до фузије значења резултатива и главног глагола.

4. На домаћем шерену

Познато је да у српском, као ни у другим језицима словенске групе, значење резултата не може бити исказано на начин који је уобичајен у енглеском или немачком (кроз један придев или придевску синтагму). Ретки су примери у српском језику са сличном структуром:

(9) Најео се сит. Сити смо се испричали. / He ate himself sick.

Пребили су га на мртво. / They beat him black and blue.

На српском језику је свакако писано о значењу резултата, али, барем колико је ауторки познато, не у контрасту са резултативним конструкцијама у енглеском језику. У нашем комшилуку су о могућим језичким средствима која могу исказати ово значење писали Марковић (2009) и Шарић (2008), а која се једнако односе и на српски језик.

Шарић се у раду о резултативима у хрватском језику фокусира на конструкције које семантички и донекле морфолошки одговарају том значењу у неким германским језицима и закључује да се резултативи надомештају другим језичким средствима. Ауторка сматра⁵ да су резултативне конструкције у словенским језицима слабо заступљене јер је у овој језичкој породици теличност садржана у глаголским префиксима који формирају семантички сложену лексему која одговара односу ко-предикације присутне у германској језичкој породици (Шарић 2009: 25). Марковић се такође позива на Стригинов рад о резултативним конструкцијама у руском језику и слаже се да су „префикси граматикализовано

5 Ауторка се позива на рад о руском језику Стригина и Демјанова (2001).

средство за операцију семантичког ограничавања, омеђавања догађаја“ (2009: 229). У наредном примеру се резултат исказан придевом на енглеском језику у хрватском (а и српском) реализује кроз префикс.

(10) *Испио / испразнио је чашу. / He drank his glass empty.*

Продуктивно средство су предлошко-падежне конструкције уведене са ДО (пример 11), као и са У/НА (пример 12):

(11) *She shouted herself hoarse / Викала је до промуклости.*
Смијати се до суза. / To laugh to tears.

(12) *Претукли су га насмрти. / They have beaten him to death.* (Шарић 2008: 30)

Уз глаголе *обојити* и *офарбајти*, који сами по себи имплицирају промену стања објекта, уведен предлогом У, стоји очекивани додатак који то стање прецизније дефинише.

Адвербијалима се такође може саопштити значење резултата пошто је њихова употреба често усмерена ка учеснику радње а не ка самој радњи као што би било очекивано. Деадјективни прилог *шврго* у наредном примеру се свакако не односи на начин кувања, већ на квалитет који објекат треба да има по завршетку глаголске радње (Шарић 2008: 26).

(13) *Јаја шврго скухајте.*
They boiled the carrot soft.

Марковић (2009) се опширно бави секундарним предикатима упоређујући страну литературу са могућностима хрватског језика, односно предикатним проширком. Аутор сматра да је предикатни проширак одлика књижевно-уметничког стила, да је понекад архаичан, и да се може јавити у ограниченим ситуацијама разговорног стила.

5. Анализа коријуса

За потребе овог рада обрађена су четири романа објављена на енглеском језику (*Fatherland, The Kite Runner, Catch 22, Midnight's Children*) који илуструју амерички и британски дијалект. За еквиваленте коришћени су њихови преводи на српски језик. Прикупљена грађа није довољна да би се анализирали сви типови резултативних конструкција, али је свакако довољно обимна да би се утврдили најзаступљенији типови у енглеском језику. Други недостатак се огледа у заступљености само једног функционалног стила, па би у опсежније истраживање ваљало укључити пре свега публицистички и разговорни стил.

Да резултативна конструкција није фреквентна у енглеском језику потврђује само 60 примера пронађених у грађи. Посебну категорију са 14 примера образују резултативи са предлозима кретања. Критеријуми за класификацију су тип глагола (према прелазности и тематској струк-

тури аргумената као што је наведено у одељку (2)), семантици глагола, морфолошком типу резултатива и одликама објекта.

5.1. Како је основно значење утицало на промену објекта, не чуди да најбројнију подврсту чине прелазни глаголи, активни или пасивни, са 54 примера од којих 10 садрже ергативне глаголе.

(14) He *flung open the door of the white Skoda...* (ФЕ6) Он нагло отвори врата беле шкоде...(ФС 15); It was my turn to clamp a hand on his thigh, but Baba *pried it loose, snatched his leg away.* (КРЕ 107) Био је ред на мене да њега стегнем за бутину, али Баба је склонио моју руку и ослободио ногу. (КРС 111); ...the other recruits *were again shaken roughly awake and*(ФЕ 99) ...па су... остале регруте опет грубо подигли из кревета ...(ФС 95)

(15) ...*the flap separating Major Major's office from the orderly room flew open...* (22Е 110) ...раствори се завеса која је одвајала просторију мајора Мајора од канцеларије ескадриле...(22С 104); *The door opened a fraction.* (ФЕ 165) Врата се одшкринуше. (ФС 147)

Реченице у примеру (15) илуструју употребу ергативних глагола код којих је синтаксички субјекат реченице објекат на нивоу тематске структуре, што је у српском саопштено рефлексивном конструкцијом.

Непрелазни глаголи су уочени у само четири примера од којих је један са тематском улогом агенса на месту субјекта и три у којима аргумент има улогу пацијенса:

(16) I remembered him saying as *the grass around the pillar soaked red.* (КРЕ 88) ...сећам се како је говорио док се трава око јаблана натапала црвенилом. (КРС 92); Somewhere *a dam has cracked open and a flood of cold sweat spills...* (КРЕ 112) Негде је брана напукла и поплава леденог зноја се излила...(КРС 117); And General Taheri, whose *hopes had stirred awake* after the Soviets pulled out, went back to...(КРЕ 169) А генерал Тахери, чије су се наде разбудиле после повлачења Совјета, вратио се...(КРС 173); He tried to grab her, but she *twisted free.* (ФЕ 116) Покушао је да је зграби, али она се изви из његовог захвата. (ФС 107)

Свега два примера садрже повратну заменицу. Први у наредном блоку илуструје употребу лажног објекта као што је раније објашњено, док је други занимљив по томе што се повратна заменица *himself* налази уз прелазни глагол *tug* (шргнути, повући) који није уобичајен у таквом окружењу. Чини се да је аутор освежио уобичајену фразу са *pull* заменивши овај глагол другим из истог лексичког поља (*Pull yourself together. She pulled herself up from the floor.*).

(17) Small ones enraged him as he hollered himself hoarse at Aarfy... (22Е 58) Слаби шумови би га разбеснели, и промукао је дерући се на Арфија...(22С 56); Captain Black *tugged himself erect...* (22Е 138) Капетан Блек се усправи...(22С 128)

5.2. Да би се резултативно значење реализовало, неопходно је да глаголи означавају неку активност која би довела до измене објекта. Језичко средство које значи резултат би требало да семантички допуни глагол,

односно прецизира на који начин радња исказана глаголом мења објекат (Марковић 2009: 229–230). Отуда су глаголи који означавају деловање и утицај (*verbs of affect*⁶) погодни за резултативне конструкције.

(18) fling/ push open the door; slammed the safe shut; break it open; bombing the town flat; pulled the bag open; knocked me flat on my ass; smashed open his forehead; force prices low...

Четири примера садрже глаголе који се подводе под групу телесних активности (*corporeal*, на пример *eat, sleep, vomit, dream*), који подразумевају аниматни субјекат. У ову групу типично непрелазних глагола спадају и неки прелазни са значењем опоравка или погоршања физичког стања попут *heal, nurse* или *kill* (Диксон 2005: 126–7).

(19) Hasan and Farzana nursed her back to health. (KRE 105); Tell him he'd better kill me good with that first shot. (KRE 108); But we need you to starve them to death if they don't. (22E 132)

У само једном примеру је пронађен глагол говорења (*He hollered himself hoarse*).

5.3. Резултативи имају неколико морфолошких могућности. На месту конституента XP могу стајати придевска (AdjP) или предлошка фраза (PP) (*John hammered the metal flat / into a ball.*), а у ретким ситуацијама и детерминаторска фраза (DP) (*He painted the barn a fiery red.*) (Биверз 2012: 2), што и грађа потврђује. Од укупног броја сви су придевски уз изузетак седам примера са предлошким фразама.

(20) Now he'd almost choked a man to death... (KRE 110); Hasan and Farzana nursed her back to health. (KRE 105); ...and smashed his whole Glorious Crusade to bits with a single stroke. (22E 133);

Придеви се најчешће јављају појединачно, понекад са интензификатором, а ретко као део сложеније синтагме. Избор придева је врло ограничен и то су најчешће *asleep/awake, open/shut, straight/smooth, free, full, empty, dead/alive, sick, sober, hoarse, crazy*. Заједничко им је то што имају јасно дефинисане границе и типично су неградабилни Голдберт (1995: 195–7) примећује да се ово не односи на *sick* и *hoarse* јер је прихватљиво рећи *a little sick* и сматра да су они упркос томе прихватљиви на месту резултатива јер учествују у оном семантичком подтипу који исказује крајњу границу или последицу претеране активности (*He hollered himself hoarse*). Још један изузетак су глаголи који по себи значе промену стања (*paint*), те је уз њих избор придева нешто већи.

У обрађеним романима се јављају следеће комбинације придева и глагола:

(21) OPEN (fling, push, swing, break, pull, smash, slit, crack, throw, fly, strike); SHUT (slam, bolt, squeeze); FLAT (knock, bomb, squash); AWAKE (shake, jerk); FREE (jerk); LOOSE (pry); SHINY (rub); UPRIGHT (pull); HOARSE (holler).

6 Семантичка типологија глагола према Диксону (2005: 111).

5.4. Аргумент у функцији објекта, код прелазних глагола, по правилу има улогу пацијенса јер трпи неку измену и притом може имати обележја живог или неживог. Углавном су у питању заједничке именице (*door, mirror, bag, briefcase, forehead, throat, safe, vistas, water pipe, gates*).

6. Преводни еквиваленци

Речено је већ да су структурни и значењски еквиваленти резултативних конструкција у српском јако ретки и нису пронађени у корпусу. Када је у реч о придевској фрази на месту резултатива, она се преводи најразличитијим средствима датим испод. На преводиоцима је да одлуче колико је нека информација битна за разумевање текста, па се често одлучују да изоставе неки елемент.

- а) Придев, односно придевска фраза се преводи предлошко-падежном конструкцијом:

(21) He tried to grab her, but she twisted *free*. (ФЕ 116) Покушао је да је зграби, али она се изви *из његовог захвата*. (ФС 107); But always my mind returned to the alley... To the droplets of blood staining the snow *dark red, almost black*. (КРЕ 85) Међутим, моје мисли су се увек враћале у ћорсокак. ...Капљицама крви које су бојиле снег у *тамно црвено, скоро црно*. (КРС 90)

- б) Придевска фраза се преводи именицом или именском синтагмом:

(22) I remembered him saying as the grass around the pillar soaked *red*. (КРЕ 88) ...сећам се како је говорио док се трава око јаблана натапала *црвенилом*. (КРС 92)

- в) Придевска фраза се у комбинацији са глаголом преводи адвербијалом:

(23) I wished he would give it right back to me, *break the door open* and tell me off... (КРЕ 83) Пожелео сам да ми узврати истом мером, да *нагло отвори* врата и каже ми шта има... (КРС 87)

- г) У неким случајевима преводилац се опредељује да преведе само придев, а да изостави глагол који би појаснио начин на који долази до резултата:

(24)...with Orr held off the ground before him by the shirt front in one hand and his other arm drawn back in a fist to *smite him dead*... (22Е 63) ..држећи Ора испред себе у ваздуху једном руком за кошуљу и спремајући се да га другом шаком *усмрти*... (22С 60)

- д) У другим ситуацијама придев је тај који је изостављен јер је делом или потпуно садржан у значењу глагола на српском језику:

(25) Colonel Korn *jerked* his elbow *free* from Yossarian's clutching fingers in startled affront. (22Е 144) Потпуковник Корн *истргну* лакат из Јосарианових шака изненађено и увређено. (22С 134); ...the flap separating Major Major's

office from the orderly room *flew open*...(22E 110) ...*расшвори се* завеса која је одвајала просторију мајора Мајора од канцеларије ескадриле...(22C 104)

- ђ) Придев се такође може превести финитним или нефинитним глаголом тако да у реченици имамо два глаголска облика, односно две клаузе:

(26) He *pushed open* a door and switched on the light. (ФЕ 12) *Гурну* једна врата, *која се отворише*, и упали светло. (ФС 22); The Luftwaffe is *bombing* the Russian towns *flat day after day*...(ФЕ 209) *Луфтвафе бомбардује* руске градове, *сравњује их из дана у дан*...(ФС 183);

- е) Када преводилац жели да дочара сцену читаоцу, резултативна конструкција се преноси парафразом или потпуно слободним преводом. Идиоматски израз који на енглеском језику садржи резултатив се преводи такође идиомом или неким згодним фразеологизмом:

(27) The mirror was on a hinge. It *swung open* to reveal the safe. (ФС 117) *Огледало је било на шаркама, отворило се сага у сирани, појуйи малих вратица*. Иза њега био је сеф. (ФЕ 108); This might be just what we needed *to crack the case wide open!* (22E 110) То би баш могла да буде она срећна околност постојуће које ћемо све *извести на чистица*. (22C 105)

- ж) Занимљиви су примери у којима се придев са енглеског преводи глаголом (*shut* > склопити), а глагол се са енглеског преводи неком прилошком одредбом, герундом и сл. (*to sigh* > са уздахом). Исход је очување пишчеве сликовитости:

(28) He boarded it and then, just as the doors *sighed shut*, jumped off... (ФЕ 162) *Укрцао се, а онда, трен пре него што су се врата са уздахом склопила, искочио је*...(ФС 144)

Предлошке фразе на месту резултатива много лакше налазе еквиваленте у преводу на српски језик, па је, од седам примера, пет преведено предлошком конструкцијом, један именском синтагмом и један клаузом:

(29) ..he said.. and *knocked me flat on my ass*. (22E 48) ...*рекао је и оборио ме право на пог*. (22C 46); Now he'd almost choked a man *to death*...(КРЕ 110) Сада замало није *голим рукама* убио човека. (КРС 114); Hasan and Farzana nursed her *back to health*. (КРЕ 195) Хасан и Фарзана су је неговали *и она се опоравила*. (КРС 196)

7. Закључна разматрања

Посебну групу примера у корпусу чине резултативи са предлозима кретања или адвербијалима правца. Неоспорно је њихово резултативно значење, али их овом приликом намерно остављамо по страни јер англистичка литература ту убраја глаголе кретања (*He walked/ran to the store*), неке фразалне глаголе (*He broke the branch off*) и низ прелазних структура које се у српском махом посматрају као прилошке одредбе. У

првом примеру, рецимо, последица суноврата је ново емотивно стање једног наредника, а други саопштава да је пилот дословно рвањем узео контролну палицу и последица је да она више није код Хапла:

(30) ...unexpected promotion ..plunged the belligerent sergeant into a bottomless gloom...(22E 99) Неочекивано унапређење...суновратило је ратоборног наредника у бездан туге...(22C 94); ...Dobbs wrestled the controls away from Huple...(22E 57) ...кад је Добс *истргнуо* Хаплу контролну палицу из руку.. (22C 55)

У четвртном одељку смо изнели тврдњу да су у словенским језицима префикси носиоци резултативног значења, али се показало да преводиоци чешће бирају један глагол који ће семантички обухватити енглески глагол и резултатив (примери 24 и 25). То нажалост подразумева да ће се нешто од значења изгубити, као у примеру (30) где *истргнути* имплицира одлучну и кратку радњу уместо мучног отимања као што стоји у оригиналу. Губитак значења је најупадљивији у реченицама са придевом *open* који није погодан за „превођење” у префикс (као што је *away* претворено у *ис-тргнути*), па се на српском најчешће нађе само глагол *отворити* без начина на који се то чини.

Иако су апсолутни еквиваленти ретка појава и углавном су лексикализовани у српском језику (*Скинуо се го. / He stripped naked.*), показали смо да на располагању имамо бројна средства којима се то може надоместити.

Занимљиво би било испитати значења атрибута испред именице као у примеру *He loaded the truck full of hay. / Раџници су нашоварили њун камион сена.* Иако придев *њун* има функцију атрибута, јасно је да је значење резултативно. Семантика глагола *на-шовариши* подразумева празан простор за утовар, а последица је промењено стање објекта, односно камиона. Ова тема свакако поставља многа питања која захтевају опсежније истраживање на богатијој и разноврстнијој грађи.

Литература

- Arts 1992: Aarts, Bas. *Small Clauses in English: The nonverbal types*. Berlin: De Gruyter.
- Biverz 2012: Beavers, John, Resultative Constructions, In R. I. Binnick (Eds.), *The Oxford Handbook on Tense and Aspect* (pp. 908-933). Oxford: Oxford University Press
- Boaz 2000: Boas, Hans C. Resultatives at the crossroads between the lexicon and syntax: Where are they formed?, in: N. M. Antrim, G. Goddall, M. Schulte-Nafeh, and V. Samiian (eds.), *Proceedings of the 1999 Western Conference on Linguistics*. Vol. 11. 38-52, <http://sites.la.utexas.edu/hcb/publications/> 21. 04. 2015.
- Vilijams 1975: Williams, E. Small clauses in English. *Syntax and Semantics*, 4, 249-274.
- Vilijams 1983: Williams, E. Against small clauses. *Linguistic Inquiry*, 14, 287-230.
- Goldberg 1995: Goldberg, A. E. *Constructions: A construction grammar approach to argument structure*. Chicago, IL: University of Chicago Press.

- Dikson 2005: Dixon, R.M.V. *Semantic Approach to English Grammar*, Oxford, New York: Oxford University Press.
- Kerieri Rendal 1992: Carrier, J., Randall, J. H. The argument structure and syntactic structure of resultatives. *Linguistic Inquiry*, 23, 173–234.
- Marković 2009: Marković, Ivan. Rezultativni sekundarni predikat u hrvatskome, *Suvremena lingvistika*, br. 68 (Zagreb, 2009), 221–246.
- Rotštajn 2003: Rothstein, Susan. Secondary Predication and Aspectual Structure, in E. Lang, C. Fabricius-Hansen and C. Maienborn (eds.) *Handbook on Adjuncts*, Mouton.
- Stauvel 1983: Stowell, Tim. Subjects across categories. *The Linguistic Review* 2: 285–312
- Čomski 1981: Chomsky, Noam. *Lectures on Government and Binding*. Dordrecht: Foris.
- Šarić 2008: Šarić, Ljiljana. Some remarks on resultative constructions in Croatian, u: *Croatica et Slavica Iadertina* 4: 23–33.

Извори

- Robert Harris *Fatherland*, 1993. London: Arrow Books (ФЕ)
- Роберт Херис *Ошаџбина*, 2012. Београд: Лагуна, превод др Александар Недељковић (ФС)
- Khaled Hosseini *The Kite Runner*, 2014. London: Bloomsbury (КРЕ)
- Халед Хосеини *Ловац на змајеве*, 2008. Београд: Лагуна, превод Никола Пајванчић (КРС)
- Joseph Heller *Catch 22*, 2004, London: Vintage (22Е)
- Џозеф Хелер *Квака 22*, 2001, Београд: Mono&Мађана, превод Веља Плачкић (22С)
- Salman Rushdie *Midnight's Children* 1995, London: David Campbell Publishers (МЦЕ)
- Салман Ружди *Деца поноћи*, 2008. Београд: Дерета, превод Светозар Кољевић и Зоран Мутић (МЦС)

Tiana Tošić Lojanica

**RESULTATIVE SECONDARY PREDICATION IN ENGLISH AND
EQUIVALENT CONSTRUCTIONS IN SERBIAN****Summary**

The paper deals with the verbless secondary predicate, also known as small clause and complex predicate. One part of its semantic potential is to express the state of a participant resulting from the action described by the clause. After a brief overview of several approaches to this topic, the first part focuses on syntactic and semantic description of resultative secondary predicates based on the criteria of verb transitivity, argument structure and their semantic roles. The second part is a corpus-based research of resultatives in English and their translation equivalents in Serbian and it aims to determine which resultatives are productive and how they may be grammaticalized in Serbian. Some of the conclusions are that resultatives are not frequently used in literary context and that the productive varieties are realized as AdjPs and PPs. Verbs which license resultatives may be transitive, intransitive, intransitive with fake objects and ergative and semantically they are mostly verbs of affect with several examples belonging to corporeal and speaking types. Since Serbian and English do not share the same mechanism for expressing resultative meaning, absolute equivalents are hard to find. However, APs tend to be translated mostly as PPs and AdvP, but also as finite and non-finite clauses, NPs and paraphrase. Omission of adjectives or even verbs produces creative but not always accurate translations.

Key words: resultative secondary predicate, small clause, translation equivalents

*Примљен 14. септембра 2015. године
Прихваћен 30. септембра 2015. године*